

Uppsökande verksamhet avseende äldre sammanboendes behov av anhörigstöd

Marie Ernsth Bravell
Eva Telander

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

Bakgrund

Sedan år 1998 har stöd till anhöriga som vårdar en närstående utvecklats och förbättrats, mycket tack vare satsningen Anhörig 300.

Syftet med satsningen var att stimulera kommunerna i samverkan med anhöriga och frivilligorganisationer till att utveckla stödet till anhöriga som vårdar äldre, funktionshindrade och långvarigt sjuka.

Lagstagnad insats

Den 1 juli 2009 infördes en ny skrivning i 5 kap. 10 § SoL där det framgår att

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Jönköpings kommun

Jönköpings kommun har bedrivit anhörigstöd sedan 1990-talet. År 2002 anställdes en anhörigkonsulent och sedan 2009 har ett anhörigstödsteam bestående av anhörigkonsulent och anhörigstödjare bedrivit olika former av anhörigstöd. Anhörigstödet utveckling i Jönköpings kommun har gått i etapper och pågår fortfarande

Det mesta av stödet som erbjuds är riktat till gifta/sammanboende som vårdar sin närstående i hemmet.

Syfte

- ❖ Att öka kunskapen hos kommunens äldre medborgare om rätten till anhörigstöd och att erbjuda ett individanpassat stöd om behov och önskemål finns.
- ❖ Att undersöka upplevelsen av ett sådant individanpassat anhörigstöd samt om det finns könsskillnader i efterfrågan och nyttjandet av anhörigstöd.

Metod

Identifiering av intervjupersoner skedde genom samkörning av register (folkbokföring) och kommunens register (Magna Cura). Samkörningen syftade till att identifiera sammanboende personer där:

- Den äldsta personen i hushållet skulle vara 100 eller yngre
- Ingen av dem hade kontakt med kommunens äldreomsorg

Metod

Efter identifiering erhöll personerna ett skriftligt brev och sedan ett telefonsamtal med erbjudande om ett hembesök och med tillfrågan om att delta i en intervju. Båda personerna i hushållet skulle tacka Ja. Målet var att nå 150 par, dvs 300 personer. När denna siffra var uppnådd så var åldrarna hos den äldsta i hushållet nere på 89 år.

Intervjuerna genomfördes oftast vid ett tillfälle och av två personer, så att intervjuerna blev individuella, dvs de samboende paren intervjuades separat.

Resultat

Anhörigstöd

	Helt oberoende N (%)	Anhörigvårdare N (%)	Stöttar varandra N (%)	Närstående N (%)
Totalt	135 (45,2)	70 (23,4)	22 (7,4)	72 (24,1)
Män	68 (45,9)	27 (18,2)	10 (6,8)	43 (29,1)
Kvinnor	67 (44,4)	43 (28,5)	12 (7,9)	29 (19,2)
Civilstånd				
Gift	126 (47,9)	61 (23,2)	18 (6,8)	58 (22,1)
Sambo/partner	6 (46,2)	4 (30,8)	0 (0)	3 (23,1)
Änka/änkeman	2 (13,3)	1 (6,7)	2 (13,3)	10 (66,7)
Singel/skild	0	3	2	1
Bor med				
Make/maka	130 (48,1)	61 (22,6)	18 (6,7)	61 (22,6)
Barn/föräldrar	5 (17,2)	9 (31,0)	4 (13,8)	11 (37,9)
Ålder, medel (sd)	87,7 (4,6)	82,7 (10,0)	86,1 (8,8)	89,8 (4,6)

Vi hjälper varandra. Ingen av oss har speciella sysslor utan vi brukar turas om att städa och tvätta. Men jag lagar maten, sen handlar alltid min man. Jag följer med till affären men det är han som plockar varor och betalar, för jag ser så dåligt. Sen lägger vi varorna i min korg på rollatorn (Kvinna, 91 år).

Foto: Susanne Johannesson

Skillnader mellan män och kvinnor

	Män N (%)	Kvinnor N (%)
Helt oberoende	66 (50,4)	67 (49,6)
Anhörigvårdare	25 (37,9)	41 (62,1)
Båda stöttar varandra	9 (42,9)	12 (57,1)
Närstående	43 (61,4)	27 (38,6)
Aktiv/frivilligarbete		
Ja	39 (48,8)	41 (51,2)
Nej	41 (41,4)	58 (58,6)
Har varit	63 (58,3)	45 (41,7)
Önskar kontakt		
Ja	17 (32,7)	35 (67,3)
Nej	14 (48,3)	15 (51,7)
Ej aktuellt	113 (53,8)	98 (46,2)

Stöd som efterfrågas:

	Män N (%)	Kvinnor N (%)
Direkt hjälp	28 (46,7)	32 (53,3)
Avlösning	8 (23,5)	26 (76,5)
Ekonomiskt	5 (71,4)	2 (28,6)
Sociala aktiviteter	5 (45,5)	6 (54,5)
Information		
Må-bra-tid	2 (33,3)	4 (66,7)
Samtalsstöd	2 (66,7)	1 (33,3)
Någon att ringa akut	3 (23,1) 4 (40)	10 (76,9) 6 (60)
Praktisk hjälp		
Vet ej/Ej aktuellt	1 (50)	1 (50)
	81 (58,7)	57 (41,3)

Foto: Susanne Johannesson

Jag skulle inte klara mig utan min fru. Om något händer henne så är det hemmet som gäller för mig. Vi behöver någon att ringa till, någon som kan hjälpa oss om vi behöver hjälp. Våra vänner på Pro börjar bli äldre, vi kan inte förvänta oss att

*de ska
vi behöver
något (Man, 90*

Foto: Susanne Johannesson

Slutsats

Många av de allra äldsta klarar sig själva, eller med stöd av varandra, och de vill också göra så, det finns en stark vilja till oberoende.

Det stöd som efterfrågas är ofta sådant stöd som redan finns, men kanske inte i precis sådan utformning som efterfrågas.

Män och kvinnor har lite olika tankar kring anhörigstöd.

Tack för uppmärksamheten

Marie.Ernsth-Bravell@ju.se

Foto: Susanne Johannesson